

Minister VWS  
Minister LZS

**Inspectie Gezondheids-  
zorg en Jeugd**  
Bestuursondersteuning, Be-  
leid en Strategie  
BB&S/Beleid en Strategie

**Ontworpen door**

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

# nota

(ter informatie)

Verkenning misstanden in het opleiden in de zorgsector

**Datum document**

18 juni 2024

IG IGJ

**Kenmerk**

Persoonsgegevens

**Bijlage(n)**

1

## 1 Aanleiding voor deze nota

In februari 2023 signaleerde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) een snelle toename van het aantal meldingen over het gebruik van valse diploma's en Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG's) in de zorg. De IGJ heeft toen zorgaanbieders publiekelijk gewezen op de risico's en hen opgeroepen om hier alert op te zijn. Uit informatie van partners zoals gemeenten, politie, het Openbaar Ministerie (OM), Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's), het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) en de Taskforce Integriteit Zorgsector (TIZ), komt een toenemende verwevenheid van zorg met criminaliteit en fraudenetwerken naar voren. EVC-aanbieders (Erkenning van Verworven Competenties), bemiddelingsbureaus en onderwijsinstellingen maken soms onderdeel uit van dergelijke netwerken.

Begin januari 2024 ontvingen diverse instanties waaronder de IGJ van een groep anonieme zorgprofessionals de brandbrief 'Alarmerende misstanden in de zorgsector'. Naar aanleiding hiervan zijn de IGJ en de Inspectie van het Onderwijs (IvHO) gestart met een gezamenlijke verkenning naar de problematiek (zie bijlage). Hierbij is samengewerkt met Stichting Samenwerking Bedrijfsleven en Beroepsonderwijs (SBB). Het doel van de verkenning was om een beeld te krijgen van mogelijke misstanden in het opleiden in de zorgsector en de eventuele verbanden tussen deze mogelijke misstanden en de risico's voor de zorg. De verkenning richtte zich op de kernpunten van de brandbrief.

Samengevat gaat het om:

- 1) Diplomafraude
- 2) Stagefraude
- 3) Fraude met EVC-trajecten
- 4) Rol van bemiddelingsbureaus

Met deze nota informeren we u over de belangrijkste bevindingen van deze verkenning, de inzet van de inspecties IGJ en IvhO en (mogelijke) vervolgacties.

**Kenmerk**

Persoonsgegevens

Beleidsdirecties van VWS en OCW werken aan een gezamenlijke beleidsreactie op de Verkenning namens de minister van VWS en de minister van OCW.

## 2 Samenvatting en conclusies

Door gezamenlijk onderzoek te doen zijn de problemen inzichtelijker geworden. Voorts heeft de Verkenning extra informatie opgeleverd vanuit andere partijen zoals onderwijsinstellingen, DUO en het Nationaal Kenniscentrum EVC. Uit de Verkenning komt een zorgelijk beeld naar voren. Binnen het onderwijs zijn er zorgen over de kwaliteit van diploma's en in de zorg zijn er risico's wanneer een vervalst diploma wordt ingezet om in de zorg aan het werk te gaan. De bevindingen en geconstateerde risico's zijn:

- Misstanden op de vier kernpunten (diploma's, stages, EVC-trajecten en rol bemiddelingsbureaus), variërend van gebruik maken van (niet integere) mogelijkheden tot ondermijning.
- In de zorg en het onderwijs is toegankelijkheid een groot goed. Dit maakt deze sectoren tegelijkertijd ook kwetsbaar voor mensen met minder goede bedoelingen. Er zijn 'aan de voorkant' ook weinig barrières om de kwaliteit van zowel zorgaanbieders, EVC-aanbieders als van leerbedrijven te garanderen
- De verkenning signaleert zakelijke (eigendoms)relaties tussen zorgaanbieders, EVC-bureaus, opleiders en bemiddelingsbureaus. Hierdoor kan er sprake zijn van een gesloten circuit waar vanuit de overheid geen of beperkt zicht op is.
- Het stelsel van (overheids)toezicht kent hiaten ten aanzien van de bemiddelingsbureaus en EVC-aanbieders.
- Er zijn veel verschillende subsidiestromen waarvan partijen soms relatief eenvoudig gebruik, en dus ook misbruik, kunnen maken.
- Onder andere vanwege juridische beperkingen zijn partijen zoals IvhO, DUO en SBB niet aangesloten op de voor de betreffende casuïstiek relevante informatiestroom van het IKZ, zoals informatie van het OM, NLA en IGJ. Dit kan de effectiviteit van het overheidstoezicht beperken.

## 3 Belangrijkste punten van informatie

*Inzet door de inspecties IGJ en IvhO*

- De IGJ en IvhO continueren hun samenwerking ten aanzien van de in de Verkenning weergegeven problematiek.
- Voorts zetten zij in op nauwere samenwerking met organisaties die een opsporingsbevoegdheid hebben zoals het OM en de NLA.
- De IGJ gaat onverminderd door met haar voorlichting aan zorgaanbieders op onderwerpen zoals identiteitsfraude, screening van medewerkers en zzp'ers.
- Voort zet de IGJ onverminderd in op de aanpak van zorgverwaarlozing als gevolg van niet integere bedrijfsvoering en op haar rol bij de gezamenlijke aanpak van zorgfraude met de TIZ/IKZ partijen, waaronder valse diploma's en Verklaringen omtrent het Gedrag (VOG's)
- De IvhO zet in op voorlichting aan onderwijsinstellingen met betrekking tot het voorkomen van fraude met diploma's, aftekenstages en EVC.
- Ook zet de IvhO in op het versterken van het toezicht op toelating en controle op leerbedrijven en de EVC-verzilvering door onderwijsinstellingen.

- Voorts overweegt de IvhO op basis van de nu beschikbare informatie verdiepend stelselonderzoek uit te voeren naar de fraudebestendigheid van de inkoop van examenproducten, verkorte opleidingen, EVC-trajecten en leerbedrijven.

**Kenmerk**

Persoonsgegevens

*(Mogelijke) vervolgacties*

De bevoegdheden en middelen van zowel de IGJ als de IvhO zijn ontoereikend om de gesignaleerde problematiek effectief aan te pakken. De problematiek vraagt om een integrale aanpak die verder gaat dan alleen toezicht 'aan de achterkant'. Benodigd is een integrale aanpak om 'aan de voorkant' te voorkomen dat er personen met vervalste diploma's en/of andere onrechtmatig verkregen beroepskwalificaties aan de slag gaan. In de eerste plaats dienen onderwijsinstellingen, EVC-aanbieders, bemiddelings- en uitzendbureaus en zorgorganisaties hierin zelf hun professionele verantwoordelijkheid te nemen. De ministeries van OCW en VWS zouden dit, naast de voorlichting, kunnen faciliteren met de volgende vervolgacties:

- Op terrein OCW:
  - Aanscherping van eisen aan examinering in de praktijk.
  - Tegen het licht houden van het beleid omtrent EVC (vooral de erkenningsprocedure)
  - Het in kaart (laten) brengen van risico's van verkorte opleidingen.
  - Het evalueren van de wettelijke bevoegdheden van SBB op het gebied van erkenning, toezicht en handhaving inzake de (kwaliteit van) leerbedrijven.
- Op terrein VWS:
  - Aanscherpen van wet- en regelgeving - bijvoorbeeld in het kader van het Wetsvoorstel integrale bedrijfsvoering zorg- en jeugdhulpaanbieders (Wibz) - door toetredingsdrempels tot de zorg te verhogen om zo het risico te verkleinen dat niet integrale zorgaanbieders in de zorg actief zijn.

*Daarnaast zijn de volgende vervolgacties denkbaar:*

- De betrokken departementen (OCW, VWS en bijvoorbeeld ook SZW) zouden kunnen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om overheidstoezicht in te richten op (arbeids)bemiddelingsbureaus en uitzendbureaus. Dit gelet op het in de verkenning geconstateerde hiaat in het overheids-toezicht.
- VWS zou (in samenwerking met OCW en de inspecties) kunnen onderzoeken welke juridische mogelijkheden en belemmeringen er zijn om relevante informatie (data) van bij het IKZ aangesloten partijen te delen met IvhO, DUO en SBB. Wanneer juridische belemmeringen in de uitwisseling van informatie tussen de betrokken partijen kunnen worden weggenomen, zal dit ten goede komen aan de effectiviteit van toezicht en handhaving van de in de verkenning gesignaleerde problematiek.
- Er zou onderzoek kunnen worden verricht naar fraude met en/of fraudegevoeligheid van overheidssubsidies (waaronder gemeenten), bijvoorbeeld ten aanzien van subsidies in relatie tot arbeidsmarkt, scholing en diversiteit.